

4115
143/45

Informace o Chartě 77 - ročník druhý /1979/

mimořádné číslo

Dopis mluvčích Charty 77 nejvyššímu soudu ČSSR	1
Podrobná situační zpráva z prvního dne hlavního líčení ve věci obžalovaných signatářů Charty 77 a členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných	1
Podrobná situační zpráva z druhého dne hlavního líčení ve věci obžalovaných signatářů Charty 77 a členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných	3
Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných	
Sdělení č. 142 /Policejní represe před procesem/	5
Sdělení č. 143 /Rozsudek/	6
Sdělení č. 144 /Proces proti Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a Chartě 77/	6
Dopis Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných Mezinárodní federaci pro lidská práva	15
Oznámení hladovky	16
Zpráva o pobytu francouzské delegace	17

ooo 000 ooo

Vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77

Adresy: Petr Uhl, Anglická 8, Praha 2
Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

ooo 000 ooo

ooo 000

Nejvyšší soud ČSSR v Praze
Náměstí Hrdinů 1300
Praha 4 - Nusle

V Praze 24.10.1979

Dne 23.10. t.r. uznal senát Městského soudu v Praze ing. Petra Uhla, Václava Havla, dr. Václava Bendu, Jiřího Dienstbiera, Ottu Bednářovou a Danu Němcovou vinnými trestným činem podvracení republiky podle § 98 odst. 2 tr. zák. Odsoudil je k trestu odnětí svobody na dobu od 2 - 5 let za činnost, která ve své podstatě je jen konkrétním plněním povinnosti dbát o zachování zákonnosti, ukládané občanům čl. 17 Ústavy naší republiky. Obžaloba byla násilně vykonstruována a v celém řízení od počátku nebyly dodržovány zásady čs. právního řádu. Kolem procesu bylo ze strany orgánů moci vytvořena atmosféra nátlaku nejen na obžalované, ale i na další občany, kteří se chtěli přesvědčit o tom, jak je ve věci dbáno zásad i norem zákonnosti. Řada z nich byla bezdůvodně zadržena, mezi nimi manželka obžalovaného ing. Petra Uhla Anna Šabatová, proti některým bylo použito fyzického násilí. Skutečnost, že veřejného přeličení se nesměli účastnit ani přátelé obžalovaných, ani zahraniční novináři, zástupci cizích zastupitelských úřadů i mezinárodních organizací zabývajících se v souladu s se zásadami OSN ochranou lidských práv, může vést jen k domněnce, že organizátorům procesu šlo o zastření faktického i právního stavu věci. Také v čs. sdělovacích prostředcích jsou uváděny o činnosti obžalovaných prokázané nepravdy.

Proces je právem odsuzován řadou vlád států, které společně s naší republikou jsou signatáři Závěrečného aktu Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě z Helsink r.1975, podstatnou částí mezinárodního komunistického hnutí i demokratickou a pokrokovou veřejností, již záleží na opravdové politice uvolňování a mírového soužití.

Z těchto důvodů se domníváme, že průběhem procesu i jeho výsledkem byly porušeny zásady našeho právního řádu a poškozeny zájmy ČSSR ve světě. Považujeme za svou povinnost upozornit na to Nejvyšší soud, k němuž se obžalovaní odvolali proti rozsudku. Očekáváme, že Nejvyšší soud zjedná ve věci nápravu a přispěje alespoň ke zmírnění škod, tímto procesem způsobených naší společností i jejímu mezinárodnímu postavení

Jiří Hájek
mluvčí Charty 77

Zdena Tomínová
mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdánek
mluvčí Charty 77

ooo

ooo

ooo

Podrobná situační zpráva z prvního dne hlavního líčení ve věci šesti obžalovaných signatářů Charty 77 a členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných

22.10.1979 byl u Městského soudu v Praze zahájen proces se šesti signatáři Charty 77, členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, Petrem Uhlem, Václavem Havlem, Václavem Bendou, Jiřím Dienstbierem, Ottou Bednářovou a Danou Němcovou. Do soudní síně byli vpuštěni jen nejbližší příbuzní obžalovaných /v počtu 12/ a to ani ne všichni a, ačkoliv v soudní síni bylo ještě asi 6 míst volných, již nikomu dalšímu nebyl vstup povolen - ať již se jednalo o přítomné zahraniční novináře nebo diplomaty. K jednání nebyl připuštěn ani pan Wright, kanadský právník, jemuž účast byla na procesu čs. orgány předběžně zaručena.

Soud nejdříve vyslechl obžalované. Nikdo z nich se necítí vinen, všichni považují svoji aktivitu ve VONS /ať již ji doznávají, či se k ní odmítají vyjádřit/ za zcela legální a obžalobu pro údajnou trestnou činnost dle § 98 tr. z. v plném rozsahu odmítají. Otta Bednářová odmítá z těchto důvodů na hlavním líčení vůbec participovat. V. Benda popírá, že by VONS byl organizací, že by pracoval konspirativně, že by jeho činnost byla motivována nepřátelstvím vůči aktuálnímu státnímu zřízení a že by disponoval vlastními peněžními prostředky. Petr Uhl prohlásil, že necítí potřebu obhajoby, že odmítá tzv. "obžalobu" uznat za právně relevantní skutečnost a že "tento spisek" jakož i celý proces je zřejmým útokem proti hnutí Charty 77.

Nebývale nervózní a rychlé tempo celého líčení dosvědčuje fakt, že výslechy obžalovaných byly ukončeny již asi v 16 hod. Potom soud pokračoval čtením výpovědí svědků v pozoruhodném, téměř jedenáctihodinovém maratónu až do 20 hodin. Důkazní líčení přitom bylo velmi zběžné a povrchní, týkalo se v podstatě pouze okolností autorství a rozšiřování jednotlivých sdělení Výboru, eventuálně některých jiných činů obžalovaných /zejm. vyplácení peněz rodinám nespravedlivě stíhaných spoluobčanů/, za to se však zcela vyhýbalo právnímu meritlu věci, totiž tomu, zda činnost obžalovaných ve VONS zakládá skutkovou podstatu tr. činu podvracení republiky.

Během hlavního líčení si bratr Jiřího Dienstbiera činil poznámky, které mu soud na upozornění prokurátora odebral. Poté předseda soudu dr. Kašpar prohlásil, že přítomní si "smí dělat poznámky jen se svolením soudu". Když se bezprostředně nato manželka Petra Uhla Anna Šabatová-Uhlová dotázala soudu, zda si tedy může průběh soudu zaznamenávat, soud jí tuto žádost zamítl. Když proti tomu protestovala, byla vykázána ze soudní síně. Anna Šabatová-Uhlová, matka dvou malých dětí, dcera mluvčího Charty 77 Jaroslava Šabaty, nyní vězněného čs. orgány, odmítla soudní síň opustit. Poté byla odtud násilím vyvedena policisty a pravděpodobně zadržena. Podle některých informací byla obviněna z tr. činu dle § 155 tr. z. /útok na veřejného činitele/. V každém případě je místo jejího nynějšího pobytu neznámé. Obhájce Petra Uhl na to žádal senát, aby si jeho mandant mohl jmenovat důvěrníka, jenž by byl přítomen procesu z řad svých přátel. Tuto žádost soud zamítl s tím, že hlavní líčení je veřejné /1/ a není tedy třeba jmenovat důvěrníky, jak je tomu u zasedání neveřejného.

Tato konfrontace proběhla ještě před polední přestávkou. Odpoledne pokračovalo soudní jednání za otevřenými, leč neprostopupně střeženými dveřmi, proti všem zvyklostem až do pozdních večerních hodin. Pravděpodobně lze tedy vynesení rozsudku očekávat již zítra, 23.10. Během odpoledního přelíčení bylo příbuzným obžalovaných přítomným v soudní síni policií znemožněn kontakt s přáteli a zástupci tisku. Večer po odročení byli někteří z nich /např. Jiří Bednář/ dokonce podrobeni osobní prohlídce.

V den zahájení procesu byli policejní ostrahou postižení: Rudolf Battěk, Zdena Tominová, Ladislav Hejdiánek, Jiří Hájek, Jiří Ruml, Petruška Šustrová, Zina a Karel Freundovi. Přesto se zpočátku zdálo, že postoj policie bude v mezích našich zvyklostí zdrženlivý. Toto zdání se během dne stále rychleji rozplývalo: asi v 10.30 byla soudní budova uzavřena a nikdo již nebyl vpouštěn dovnitř. Po polední přestávce byl znemožněn přístup do budovy i zahraničním novinářům a diplomatům. Zhruba od 15. hod. policie zadržuje a odváží občany přítomné v budově soudu nebo okolí: již dopoledne byl pravděpodobně se svým přítelem zadržen Favel Skála, bezprostředně po polední přestávce Jitka Vodňanská, dále byli zadrženi Jan Hrabina, Radek Doupovec, Veronika Němcová, Vlasta Chramostová, Stanislav Homola, Miroslav Skalický, Zdeněk Bárta,

Karel Bubeníček, Tomáš Toulec, Stanislav Milota, Vladimír Hrubý, Jiří Ošťuda, Milan Balabán, Miluška Števíčková, Alena Kumprechtová, Věra Vránová, Dušan Skála, Zdena Přecechtělová, Jan Brabec, Václav Stádník a Edmund Bauer. Jde o občany, jejichž zadržení je věrohodně potvrzeno, či je alespoň pravděpodobné; skutečný rozsah policejní razie je však určitě větší. Odhady počtu zadržených se pohybují okolo 30 osob. Konečně kolem 17 hodiny byla soudní budova již úplně vyklizena s tím, že vytrvávajícím přátelům a příbuzným obžalovaných bylo lakonicky sděleno, že "končí úřední hodiny".

Vcelku jednání soudu a policie lze v tomto případě označit za nestoudně nezákonné. Příčí se jakýmkoliv kritériím nejen práva, ale i civilizace vůbec.

Podrobná situační zpráva z druhého dne hlavního líčení ve věci obžalovaných signatářů Charty 77 a členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných

23.10.1979 byla budova soudu již od raních hodin obklíčena uniformovanými i neuniformovanými policisty, prostor před budovou v okruhu asi 100 metrů byl přísně střežen. Přílehlými komunikacemi kroužila policejní auta. Jakmile se byt i třeba jen dva obžalované spolu zastavili na ulici, byli okamžitě perlustrováni a vyzýváni, aby se rozešli. Do samotné budovy soudu byli vpuštěni pouze nejbližší příbuzní obžalovaných, jejich "vstupenky" byly přitom kontrolovány již před vstupem do ní. Ve vnitřních prostorách, jež byly pečlivě střeženy policisty, vládl přísně střežený klid. Přesto se bezprostředně po polední přestávce podařilo záhadným způsobem proniknout dovnitř Ivanu M. Jirousovi, signatáři Charty 77, teoretiku umění, managerovi Plastic People of the Universe, a povzbudit spontánním způsobem obžalované. Navíc se mu podařilo i bez úhony a důstojným způsobem z budovy uniknout. Večer bylo v přílehlých ulicích vypnuto pouliční osvětlení.

Soudní jednání pokračovalo v rychlém tempu z prvního dne. Ihned po zahájení přelíčení vznesl obhájce Dany Němcové žádost o odročení soudu z důvodů špatného zdravotního stavu jeho mandantky, který se zhoršil v důsledku nutnosti setrvat předchozí den 11 hodin v soudní síni. Soud odročil jednání o jednu hodinu a nařídil vyšetření vězeňskými lékaři. Dr. Kořínková a Dr. Vondráček konstatovali, že zdravotní stav Dany Němcové je sice vážný, avšak, že je schopna vnímat přelíčení. Soud nevyhověl ani žádosti dcery D. Němcové, aby si její matka mohla v soudní síni alespoň lehnout na volné lavice /v síni zůstávalo i tento den 6 volných míst!/. Nato hlavní líčení pokračovalo výslechem svědků - paní Valové, pí Kašťákové a pí Hrabalové. Svědkyně Ciperová se k soudu nedostavila pro zdravotní obtíže, její výpověď byla posléze vyňata ze spisů. Ve svých svědeckých výpovědích svědkové referovali o svých stycích s obžalovanými. Žádost Václava Havla, aby byla před soudem čtena dvě sdělení VONSu, týkající se případu Z. Kašťáka a aby pí Kašťáková konkrétně řekla, co v nich je zkrzeslené, či vylhané, byla zamítnuta.

Potom následovala řeč prokurátora, která v podstatě reprodukovala obžalobu. Navíc v ní byla často bez prokazatelné souvislosti s projednávaným případem zmiňována osoba Jiřího Gruntoráda, jenž prý údajně ve svém bytě spolu s mravně pokleslými osobami pořádal divoké dýchánky, jenž údajně vlastní pistoli a údajně plánoval únos letadla do zahraničí. Tímto postupem se prokurátor pokoušel reprezentovat typ lidí, jichž se VONS zastával. Neprokázal však ani jakoukoli spojitost J. Gruntoráda s Výborem, ani se nenamáhal dokazováním skutečností

tvrzených o jeho osobě. / Jiří Gruntorád byl 15.10.1978 vzat do vazby a pravděpodobně obviněn z pokusu přípravy zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny, § 180c tr. z., tento paragraf tr.z. byl alespoň citován ve zdůvodnění domovní prohlídky, která u něj tentýž den proběhla. / Navíc se prokurátor dopustil vůči J. Gruntorádovi závažného porušení zásady presumpce nevinny / zmíněná tr. činnost nebyla J. Gruntorádovi ještě v hlavním líčení prokázána, nebyl pravomocně odsouzen. / Jiří Gruntorád je signatář Charty 77. Není od věci srovnat s tímto postupem obžaloby v hl. líčení s postupy, jež praktikovali obžalovaní při své údajné tr. činnosti. Prokurátor prohlásil, že považuje tr. činnost obžalovaných za prokázanou v plném rozsahu a navrhl pro ně tyto tresty: pro Petra Uhla, Václava Bendu, mluvčího Charty 77, Václava Havla při horní hranici výměry trestu, pro Otta Bednářovou a Jiřího Dienstbiera, mluvčího Charty 77, při polovině sazby, pro Danu Němcovou navrhl s ohledem na její zdravotní stav, rodinnou situaci a věcné doznání / Dana Němcová však doznávaný obsah svého jednání nikdy nepovažovala za trestnou činnost a toto v hl. líčení opakovaně zdůrazňovala / trest s podmíněným odkladem při horní hranici výměry sazby.

Odpěledne pokračovalo hlavní líčení řečmi obhájců obžalovaných a závěrečnými slovy, Obhájci ve svých řečech vesměs prokazovali naprostou právní i belevančí obžaloby, v rozboru poukazovali na to, že žalovaná tr. činnost jejich klientů nebyla důkazním řízením prokázána a žádali zproštění viny pro obžalované v plném rozsahu obžaloby. Pouze Dr. Pěnka, obhájce V. Bendy, mluvčího Charty 77, zdůraznil v úvodu, že jako socialistický advokát se s názory svého klienta neztotožňuje, poté pochválil přesvědčivost řeči žaloby, při žádosti o zproštění viny u svého klienta připomněl, že tak činí pouze na jeho přání. Poté si až do konce hlavního líčení četl na lavici obhájců, kteří si od něho odsedli, svět motorů.

Obžalovaní byli ve svých řečech přerušováni předsedou soudu prakticky vždy, když se pokusili upozornit na širší aspekty svého případu, zdůvodnit motivaci svého jednání, event. když srovnávali svůj proces s procesy 50. let, či s obdobnými procesy ve světě. / Např. J. Dienstbier se pokoušel uplatňovat / politickými / analogii Willmingtonské desítky a Pražské desítky. / V. Havel přednesl brilantní řeč, v níž se věnoval zejména problematice slova jako média rozumu a nerozumu, spravedlnosti a nespravedlnosti, smyslu a nesmyslu. P. Uhl odmítl opět uznat soud soudem, soudce soudcem, žalobce žalobcem etc., neboť - jak konstatoval - v tom-to případě dotyčný soud není tím, kdo soudí, soudce není tím, kdo rozhoduje, žalobce není tím, kdo žaluje. Za těchto okolností se odmítl hájit. D. Němcová se řečí a závěrečného slova vzdala pro svůj zdravotní stav. Svě vyjádření předala soudu písemně. Otta Bednářová pouze zdůraznila, že motivem jak jejího podpisu Charty 77, tak i činnosti ve VONSu byla snaha o to, aby se situace 50. let neopakovala. Cítí totiž vinu za to, že tehdy zaslepena mlčela ke zřádnostem, k nimž docházelo, a svým jednáním se pokouší tuto vinu smýt. Václav Benda, mluvčí Charty 77, se věnoval ve své řeči stručnému, ale velmi výstižnému rozboru právní absurdity obžaloby a důkazního řízení.

Poté / v 17.30 / předseda soudu jednání odročil s tím, že se soud odebere k poradě a po opětovném zahájení líčení vynese rozsudek. Při odchodu ze soudní budovy byly podrobeni důkladné osobní prohlídce synové Otty Bednářové a bratr Václava Havla pod záminkou, že je podezření, zda u sebe nemají zbraň /! /.

V době přestávky byla policie opět zvýšeně nervózní: v okolí soudní budovy byli zadrženi Tomáš Liška, Lukáš Tomín / syn Zdeny Tomínové, mluvčí Charty 77 /, Jana Jonáková, Miroslav Zavadil, Ladislav Voják, možná i jiní. Po několika hodinách byli opět propuštěni. Někteří z nich byli surově zbiti.

Ve 20.30 večer soud vynesl rozsudek, jímž odsoudil F. Uhla k 5 letům odnětí svobody do II. nápr. vých. skupiny, V. Havla ke 4,5 roku odnětí svobody do I. nápr. vých. skupiny /V.Havlovi hrozí navíc zrušení podmíněčného odkladu trestu odnětí svobody na 14 měsíců z procesu v r. 1977 a výkon zbytku - tj. 10 měsíců tohoto trestu/, V. Bendu, ml. CH 77, na 4 roky trestu odnětí svobody do I. nápr. vých. skupiny, Otta Bednářovou a Jiřího Dienstbiera, ml.CH 77, k trestu odnětí svobody na 3 roky do I. nápr. vých. skupiny a Danu Němcovou k trestu odnětí svobody na 2 roky s podmíněným odkladem výkonu trestu na 5 let.

Zástupci obžaloby si vyhradili zákonnou lhůtu k podání odvolání u všech obžalovaných, z obžalovaných se přímo v soudní síni odvolali do rozsudku F.Uhl, V.Havel, C.Bednářová a J.Dienstbier. D.Němcová a V. Benda se nevyjádřili a ponechali si zákonnou lhůtu k rozhodnutí. Soud zamítl žádosti o propuštění z vazby, J.Dienstbiera a V.Bendy, kteří si okamžitě podali do rozhodnutí soudu stížnost. D.Němcová byla z vazby ihned propuštěna a po vyřízení vězeňských formalit jí asi ve 23:30 uvítali doma její děti a několik přátel. V 1 hodinu v noci 24.10. byla propuštěna z cely předběžného zadržení Anna Šabatová-Uhlová, zadržená s použitím násilí v soudní síni dva dny předtím.

Soudní líčení se 6 z 11 zatím vězňených členů VONSU je nesporně největším politickým procesem od 50. let. Charakter důkazního líčení, obžaloby, zcela netečný postoj soudu k vyjádření obhajoby a obžalovaných a konečně i celý průběh a atmosféra líčení použitou analogii v jejím významu chmurně stupňují.

24.10.1979 Praha

ooo 000 ooo

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 142

Již před zahájením připravovaného procesu se šesti členy VONSU, signatáři Charty 77 se vyskytly některé skutečnosti, které vzbuzují oprávněné pochyby ohledně nestrannosti a nezávislosti soudního jednání: např. k jednání byla určena jedna z nejmenších soudních síní městského soudu a poté, s odůvodněním podle § 201/1 tr. ř./i když veřejnost nebyla vyloučena podle § 200, může soud odepřít přístup k hlavnímu líčení nezletilým a těm, u nichž je obava, že by mohli rušit důstojný průběh hlavního líčení. Může také učinit nezbytná opatření proti přeplňování soudní síně/, se počalo z vydáváním "vstupenek". Tyto vstupenky vydává předseda senátu, dr.Kašpar, pouze nejbližším příbuzným obžalovaných, a to ani ne všem/ Markéta, David a Marcela Němcovi apod./ .Tímto počínáním soud nedbá § 199, odst. 2 tr. ř. o povinnosti soudu zajistit co nejširší účast veřejnosti na hlavním líčení.

Dále byly během týdne uděleny policejní výstrahy ohledně účasti na procesu Petrušce Sustrové, signatářce Charty 77, člence VONS, Zdeně Tomínové, mluvčí Charty 77, Gertrudě Sekaninové-Čakrtové, signatářce Charty 77, člence VONS, Milanu Hlavsovi, Ivanu Bierhanzlovi, signatáři Charty 77, Martinu Hyblerovi, signatáři Charty 77, členu VONS. Udělení těchto výstrah vzbuzuje obavu, zda při soudním jednání nebude veřejnosti zapovídán přístup k samotné budově soudu a do ní, a zda opět - jak se tomu v minulosti již několikrát stalo - nebudou občané, domáhající se svého zákonného práva účasti na veřejném soudním líčení nezákonně zdržováni policií a internováni v celách předběžného zadržení.

19. října 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 143

Ve dnech 22. a 23.10.1979 proběhlo u Městského soudu v Praze hlavní líčení proti šesti uvězněným signatářům Charty 77 a členům VONSu.

Senát za předsednictví JUDr. Antonína Kašpara uznal obžalované vinnými trestným činem podvracení republiky /§ 98/1,2. pís. a, b, resp. § 98/1 tr. z./, jehož se měli dopustit tím, že sestavovali, rozmnožovali a rozšiřovali v širším rozsahu na území ČSSR i v zahraničí písemnosti, které senát považuje za závažné. Jednalo se především o informace obsažené ve sděleních VONSu, tedy o informace o nespravedlivém soudním i mimosoudním postihu.

Senát vynesl tento rozsudek:

Otta Bednářová	- 3 roky trestu odnětí svobody,
Václav Benda	- 4 roky trestu odnětí svobody,
Jiří Dienstbier	- 3 roky trestu odnětí svobody
Václav Havel	- 4 a 1/2 roku trestu odnětí svobody; všichni v I. nápravně výchovné skupině;
Dana Němcová	- 2 roky trestu odnětí svobody a podmíněným odkladem na 5 let;
Petr Uhl	- 5 let trestu odnětí svobody ve II. nápravně výchovné skupině.

Prokurátor si vyhradil zákonnou lhůtu k podání odvolání. Otta Bednářová, Jiří Dienstbier, Václav Havel a Petr Uhl se okamžitě odvolali. Václav Benda a Dana Němcová se nevyjádřili a ponechali si zákonnou lhůtu k rozhodnutí.

Rozsudek dosud nenabyl právní moci.

V Praze 23. října 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 144 /Proces proti VONS a Chartě 77/

Před městským soudem v Praze se ve dnech 22. a 23. října 1979 konalo hlavní líčení se šesti signatáři Charty 77, kteří se podíleli na činnosti občanské iniciativy ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Předsedou pětičlenného senátu byl dr. A. Kašpar, prokuraturu zastupovali dr. Janda a dr. Adamec, obžalované obhájci dr. Lindner, dr. Pěnka, dr. Tichý, dr. Lžičař, dr. Klouza a dr. Němeček. Jednání byl přítomen též zástupce Generální prokuratury dr. Baláš. Po hlavním líčení, které ve dvou dnech trvalo s kratšími přestávkami celkem 22 hodin, byli všichni obžalovaní uznáni vinnými a odsouzeni k těmto trestům: Petr Uhl k 5 letům odnětí svobody ve II. nápravně výchovné skupině, Václav Havel ke 4a1/2 letům, Václav Benda ke 4 letům, Otta Bednářová ke 3 letům, Jiří Dienstbier ke 3 letům odnětí svobody, všichni v I. nápravně výchovné skupině, a Dana Němcová ke 2 letům odnětí svobody s podmíněným odkladem na 5 let.

V soudní místnosti č.81, která má kapacitu asi 30 míst, bylo při zahájení přítomno 12 nejbližších příbuzných obžalovaných, šest míst zůstalo prázdných. Krátce po zahájení byla z dalšího průběhu líčení vyloučena manželka Petra Uhla Anna Šabatová, když nescuhlasila s tím, že při veřejném přelíčení jí bylo zakázáno si dělat poznámky. Ze soudní síně byla doslova odvečena uniformovanými příslušníky VB a poté 39 hodin vězněna v cele předběžného zadržení, k soudu na Karlově náměstí přišlo asi 150 přátel obžalovaných, diplomatictí zástupci osmi států, zahraniční novináři akreditovaní v Praze, další cizí žurnalisté, právníci, zástupci Amnesty International, Mezinárodní federace lig pro

lidská práva, francouzské odborové organizace CGT, zástupce Výboru 5. ledna pro svobodné socialistické Československo, ale nikomu z nich nebyl povolen vstup do soudní síně a později byli všichni vytlačeni uniformovanými příslušníky VB ze soudní budovy. Odpoledne a večer prvního dne a druhý den líčení bylo na 40 osob zadrženo převážně na 48 hodin, hosté z Francie byli po zadržení nuceně vyvezeni na hranice s NSR a tam ponecháni osudu. Nejméně ve dvou případech bylo proti zadržným použito hrubého fyzického násilí, šest jich bylo ostříháno.

V průběhu hlavního líčení nebyla prokázána vina v žádném bodě obžaloby. Výpovědi obžalovaných, svědků ani znalecké posudky či jiné důkazy nepotvrdily, že by VONS byl organizací. Všichni obžalovaní i svědci naopak dokazovali, že jde o občanskou iniciativu, vycházející z petičního práva, zaručeného čl. 29 Ústavy, jakož i jiných právních norem, což je patrné již z toho, že sdělení VONS jsou pravdělně zasílána oficiálním orgánům ČSSR a že se nikdy nepoužívalo konspirativních metod. V přesvědčení o legalitě postupu utvrzovala obžalované i ta skutečnost, že práce VONS trvala s vědomím úřadů více než rok a podílela se na ní řada dalších občanů. Senát nepřipustil citaci jednotlivých sdělení VONS, takže nemohla být prokázána ani domnělá nepravdivost údajů v nich obsažených. Důkazním řízením nebylo nikomu z obžalovaných dokázáno autorství konečného znění zpráv a rovněž bez důkazů zůstalo tvrzení o tom, že obžalovaní byli ve spojení s cizími organizacemi, tím méně se špiónážními centry a že by od nich byli za svou činnost financováni, jak to obžaloba naznačuje. I svědci potvrdili, že pokud dostali nějaké peníze, byly to osobní dary obžalovaných, neboť VONS žádnými finančními prostředky nedisponuje. Z toho všeho vyplývá a obžalovaní i obhájci to též zdůraznili, že v žádném případě nejde o činnost vedenou nepřátelstvím k vlasti nebo protisocialistickým přesvědčením. Tak také vyzněly závěrečné řeči obžalovaných, kteří byli při jejich pronášení mnohokrát přerušováni a některým bylo dokonce slovo odebráno předsedou senátu. Všichni obžalovaní prohlásili, že se necítí vinni. Obhájci žádali, aby všichni byli zproštěni viny/obhájce Václava Bendy dr. Pěnka uvedl, že tak činí jen na přání svého mandanta/

Přes všechny tyto skutečnosti a navzdory všem důkazům, resp. jejich nedostatečnosti prokurátor /dr. Adamec/ navrhl, aby všichni obžalovaní byli uznáni vinnými z podvracení republiky ve smyslu § 98 tr.z., a to ve velkém rozsahu a ve spoulupráci s cizinou dle § 98/2 a, b tr.z. Pro V. Bendu, V. Havla a P. Uhla žádal trest při horní hranici rozpětí stanoveného trestního zákonem, pro C. Bednářovou a J. Dienstbiera v polovině rozpětí a u D. Němcové s přihlédnutím k tomu, že má sedm dětí a k jejímu zdravotnímu stavu navrhl podmíněný odklad trestu s nejdelší zkušební dobou. Dana Němcová trpí silnými bolestmi páteře a je u ní podezření z vážné ledvinové choroby, takže musela být během soudního líčení několikrát lékařsky ošetřována.

Celé soudní líčení bylo velice uspěchané, nepřiměřeně krátké a po oba dny se protáhlo do pozdních večerních hodin. Proti původnímu oznámení bylo soudní líčení zkráceno ze čtyř na dva dny. Před vynesením rozsudku bylo okolí soudní budovy na Karlově náměstí spolu s přilehlými ulicemi pod přímoou kontrolou pohotovostních oddílů ministerstva vnitra.

Čs. sdělovací prostředky referovaly o procesu a obžalovaných velmi nepřesně, tendenčně vycházely pouze z obžaloby a závěrečné řeči prokurátora, přičemž uváděly skutečnosti v líčení neprokázané a dokonce údajně nepravdivé. Lživé je např. tvrzení, že se VONS též zastával teroristů.

V zahraničí měl proces velký ohlas, cizím pozorovatelům se jevil jako vědomé porušování závěrečného aktu z Helsinek. Proti vyneseným trestům protestovali jednotlivci i celé organizace mezinárodního charakteru, církevní instituce, odborové organizace, dále členové parlamentů,

některé vlády a politické strany včetně komunistických stran Velké Británie, Francie, Itálie, a Španělska. Proces sám a průběh soudního řízení bylo namnoze hodnoceno jako akt namířený proti zmírňování mezinárodního napětí. Všechny projevy nesouhlasu s procesem a solidarity s čs. obhájci lidských práv nelze v tuto dobu ještě vyjmenovat.

Okamžitě po vynesení rozsudku se proti trestům odvolali: O.Bednářová, J. Dienstbier, V.Havel a P.Uhl. Zbývající dva: V.Benda a D.Němcová si vyhradili vyjádření v zákonné lhůtě. Prokurátor se k rozsudku zatím nevyjádřil. U Václava Havla hrozí navíc zrušení podmíněného odkladu předchozího trestu ve výši 14 měsíců. Dana Němcová byla těsně před půlnocí téhož dne propuštěna na svobodu. Žádost V.Bendy a J.Dienstbiera, mluvčích Charty 77, o propuštění z vazby do odvolacího řízení byla zamítnuta. Odvolací řízení se bude konat u Nejvyššího soudu ČSR.

Ve vazbě jsou i nadále: Ladislav Lis, Jiří Němec, Jarmila Bělíková, Václav Malý a Albert Černý, signatáři Charty 77, kteří se podíleli na činnosti občanské iniciativy ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Na svobodě je trestně stíhán podle § 98/1 tr.z. Rudolf Battěk, rovněž signatář Charty 77 a člen VONS.

V Praze 29.10.1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Příloha: seznam zadržovaných osob
závěrečné řeči a poslední slova obžalovaných

1. Příloha ke sdělení č. 144

Seznam zadržovaných osob

Osoby zadržené na 48 hodin:

Milan Balabán, evangelický duchovní bez státního souhlasu, nyní zaměstnan v Tražských kanalizacích;
Zdeněk Bárta, evangelický duchovní, během zadržení ostříhán;
Edmund Bauer, evangelický duchovní, během zadržení ostříhán;
Jan Brabec, bubeník skupiny Plastic People, zaměstnaný jako programátor;
Račomír Doupovec, skladník v antikvariátu, během zadržení ostříhán;
Jan Hrabina, dělník v ČKD Praha, během zadržení ostříhán;
Pavel Jiras, říšník;
Arnošt Jiřík;
Alena Kumprechtová, recepční;
Jan Medek, laborant;
Karel Mrázek;
Zdena Přecechtělová, prodavačka;
Dušan Skála, dělník v uranových dolech, během zadržení zbit a ostříh.;
Pavel Skála, dělník;
Miroslav Skalický, dělník;
Pavel Šmída, nemocniční zřízenec, během zadržení ostříhán;
Miluše Števíčková, uklízečka,
RNDr Jitka Vodňanská, terapeutka;
Vladimír Voják, programátor;
Věra Vránová, dispečerka;

Osoby zadržené na méně než 48 hodin:

Karel Bubeníček,
Miloš Hájek;
Vítězslav Karamule,
Stanislav Homola, dělník na pile;

Vlasta Chremostová, herečka;
Jana Jonáková, v domácnosti;
Tomáš Liška, býv. student filosofické fakulty;
Stanislav Milota, kameraman;
Veronika Němcová, 15letá dcera Dany Němcové a Jiřího Němce, během za-
držení jí bylo vyhrožováno umístěním v dětském do-
mově,
Jiří Ostuda, chovatel psů,
David Souček, podlehář,
Václav Stádník, dělník;
Anna Šabatová, zadržena 39 hodin, viz sdělení č. 144;
Lukáš Tomín, během zadržování zbit,
Tomáš Toulec, dělník,
Vladimír Zavadil, dělník,

Z á v ě r ě ě n ě ř e ě í

Jiří Dienstbier: "Plně souhlasím s tím, co zde řekl můj obhájce. Pokud jde o VONS, bylo naší snahou obracet se na státní orgány a upozorňovat je na příklady perzekuce pro politické názory. Nechtěli jsme otevírat násilím věznice ani nic podobného. Chtěli jsme jenom, aby byla dodržována platná právní ustanovení. A myslím, že přehmaty si odstraníme v této republice sami bez pomoci z venčí. K motivaci své činnosti se vyjádřím v posledním slově."

Václav Havel: "Měl jsem takovou zkušenost. V lednu 1978 jsem byl zatčen a na základě nepravdivých výpovědí příslušníků SNB obviněn z napadení veřejného činitele. Strávil jsem 6 týdnů ve vězení a za rok nato bylo mé trestní stíhání v této věci zastaveno. Měl jsem totiž štěstí: vyskytlo se větší množství svědků, kteří pomohli objasnit, co se skutečně stalo a potvrdili moji nevinu. Pocítil jsem tedy na své vlastní kůži, jaké to je, být nespravedlivě stíhán. V době našeho zatčení vznikl výbor usilující o naše propuštění."

V této chvíli se do řeči Václava Havla vkládá předseda senátu dr. Kašpar /a protože tak bude činit ve zbývající části líčení ještě asi desetkrát, a to vždy téměř stejným způsobem, stojí zato aspoň jednou tento způsob popsat: předseda senátu se vždy mírně zakloní, rozloží ruce do širokého gesta a se shovívavým úsměvem "otcovsky" domlouvá obžalovanému: "Pane Havel, prosím vás, držte se věci."

Václav Havel: "Chtěl jsem pouze říci, že mám důvod se domnívat, že existence tohoto výboru, známost mého jména ve světě a tlak světové veřejnosti přispěly značnou měrou k tomu, že jsem byl propuštěn a později zproštěn obvinění."

Na to předseda senátu reaguje: "No vidíte, pane Havel, bylo spravedlivě rozhořčeno" /smích v publiku/.

Václav Havel: "V mém případě se tedy ukázalo, že se policejní a justiční orgány dopustily omylu. Uvědomil jsem si, jak snadno se člověk může dostat do situace nespravedlivě stíhaného, a že je v takovém případě možná účinná obrana. To nás později přivedlo na myšlenku VONSU."

Předseda senátu opět Václava Havla přerušuje: "Vaše zkušenosti soud nezajímají, mluvte k věci."

Václav Havel: "Ochtěl jsem vyslovit svůj názor na to, proč se moc rozhodla proti VONSu zakročít. Moc totiž vychází z apriorního předpokladu, že státní orgány nemohou nikdy postupovat nespravedlivě. Soudní rozhodnutí je považováno za principálně neomylné."

Předseda senátu se opět vkládá: "Pane Havel, přece stíhání je něco zcela jiného, než soudní rozhodnutí. Prosím, pokračujte, ale stručně."

Václav Havel: "Chci zdůraznit, že onen předpoklad neomylnosti je velmi nebezpečný. Kdo jej zpochybňuje, je automaticky považován za nepřítele a veškeré jeho chování je kvalifikováno jako nepřátelské. Z hlediska žalobce, nemohou-li se státní orgány mýlit, pak ten, kdo kritizuje jejich činnost, dopouští se logicky hanobení, pomluvy apod. A proč hanobí? Samozřejmě z nepřátelství, a když z nepřátelství, tak ve spojení s cizí nepřátelskou a protisocialistickou mocností."

Předseda senátu: "Pane Havel, cožpak nevíte, že existuje rozsáhlý systém vzájemného prověřování soudních rozhodnutí? Pokračujte."

Václav Havel: "To byl vlastně dotaz, mám odpovědět, nebo mohu pokračovat?"

Předseda senátu: "Ale ne, neodpovídejte."

Václav Havel: "Existuje celá řada protiprávních postupů, které nutně unikají kontrole, ba snižují její možnost. Mám na mysli faktickou neveřejnost soudních jednání, preventivní zadržení osob, o kterých se jen předpokládá, že by se jednání mohly zúčastnit apod. To všechno je v rozporu s naší Ústavou a Mezinárodními pakty o lidských a občanských právech. V obžalobě se nemluví o tom hlavním, t.j. o věcném obsahu sdělení. Jedinou výjimkou je případ Gruntoráda, o kterém se ve své řeči zmiňoval prokurátor /příčemž však v tomto případě se sdělení VONSu týkalo jiných věcí, z dřívější doby/. Kdyby žaloba připustila věcný rozbor, již tím by vlastně připustila svoji omylnost. A na svoji neomylnost je moc velice citlivá. Proto se důkazní řízení nezabývalo věcným obsahem sdělení. Ve sděleních jsou totiž uváděny pouze základní údaje, citovány dokumenty a konkrétní činnost, za kterou jsou lidé stíháni. Napíše-li se totiž, že student gymnázia XY přepsal fejeton Václava Havla a dal jej přečíst svým spolužákům, nezní to zdaleka tak strašidelně, jako když se napíše, že student XY rozmnožil a nelegálním způsobem rozšiřoval protistátní pamflet exponenta pravice. V obžalobě se o sděleních mluví jako o štvavých, pomlouvacích, smyšlených, zkreslujících, která zastrašovala, překrucovala, osočovala apod. A mluví se tak o nich jenom proto, že potom lze jasně říci, že jsme tak činili z nepřátelství, protože jinak bychom taková pomlouvacích, smyšlená a podvratná sdělení nepsali. V textu obžaloby se tak stále opakují určitá slova, která lze označit jako ostrá: např. podvracení, lež, zlomyslnost, ilegální organizace, antikomunistické centrály, hanobení, z nenávisti apod. Když se ale podíváme, co je za těmito slovy, zjistíme, že za nimi nic není. Kdyby se totiž tato slova vypustila nebo nahradila strážlivějšími ekvivalenty, nic by z obžaloby nezbylo."

Předseda senátu opět Václava přerušuje: "Ale pane Havel, stručně a k věci."

Václav Havel: "Existuje u nás zákon o prokuratuře, podle kterého má každý právo si stěžovat /dokonce je k tomu určeno tzv. stížnostní oddělení na generální prokuratuře/. Avšak obžaloba nás viní z podvracení pro naši činnost ve VONSu. Ale i nepřátelství k našemu

zřízení dokazuje z naší činnosti. Dvě věci, tedy podvracení a nepřátelství, jsou dokazovány z jedné věci. Padla tady otázka - je VONS organizací? Jestliže ano, pak organizací je každý pracovní tým, umělecká skupina, orchestr, každé v podstatě náhodné sdružení lidí, kteří se sešli nad společnou prací."

Předseda senátu opět Václava Havla přerušuje.

Václav Havel: "Protože vidím, že není zájem o to, abych svou řeč dokončil, myslím, že bude lepší, když dám text té části mého závěrečného slova, která se týká VONSu, přiložit ke spisům, a zmíním se pouze o své osobě. K tomu bych chtěl podotknout, že kromě členství ve VONS mi soud neprokázal naprosto nic. V řeči pana prokurátora se objevil nový prvek. Zmínil se o tom, že byl u mne při domovní prohlídce nalezen Malý akční program. Z toho, že při předchozí domovní prohlídce se nenašel, usoudil, že jsem si jej opatřil nedávno. Ve skutečnosti tento text mám už řadu let; při předchozí domovní prohlídce nebyl prostě nalezen, byl uložen na půdě v přístěnku, kde tehdy prohlídka nebyla provedena. Každý, kdo zná mé názory, dobře ví, že jsem odpůrcem všech autoritativních režimů. Dokument jsem si ponechal jen pro zajímavost, z čehož nijak neplyne, že bych se s ním stotožňoval. Nakonec bych se chtěl zmínit ještě o něčem. Přihodila se mi taková podivná věc. Asi před dvěma měsíci mě ve vězení navštívily dvě osoby a nabídly mi možnost vycestování do USA. O této nabídce jsem odmítl uvažovat, dokud já a moji přátelé nebudeme na svobodě. Nevím, co by se stalo, kdybych takovou nabídku přijal, ale je možné, že bych v této chvíli byl někde v New Yorku a nestál zde před soudem. Takže je to do značné míry moje rozhodnutí, že jsem tady. Myslím si, že toto mé rozhodnutí dokazuje, že nechovám nepřátelství k naší vlasti. Naopak dokazuje to, že mám stále ještě víru ve spravedlnost v této zemi. A svou víru jsem neztratil."

Předstupuje Otta Bednářová: "Nehodlám ve své závěrečné řeči mluvit příliš dlouho, neumím to totiž tak hezky říci jako Václav Havel. Nicméně, protože mi to nebylo umožněno na začátku, chtěla bych se zmínit o motivaci, která mne přivedla k činnosti ve VONS. V šedesátých letech jsem měla možnost účastnit se jako novinářka rehabilitačních procesů..."

Předseda senátu okamžitě Otta Bednářovou rázně přerušuje: "Paní Bednářová, to soud přece nezajímá! Mluvte k věci."

Otta Bednářová: "Ale já bych přesto chtěla říci, že jsem byla svědkem toho, jak se to najednou všechno hroutí..."

Předseda senátu: "~~Říkáte~~ Paní Bednářová, předtím jste odmítla zcela vypovídat a teď nám tady chcete vyprávět..."

Otta Bednářová: "Je mi 52 let a chtěla bych se nějak vyrovnat s tou částí svého života, kdy jsem k tomu mlčela, protože jsem byla mladá...."

/Od tohoto okamžiku se snaží předseda senátu Otta Bednářovou umlčet, takže oba mluví zároveň./

Předseda senátu: "To sem přece nepatří, paní Bednářová!"

Otta Bednářová: "Ale já jsem ve VONS právě proto, že jsem poznala zrádnost rozsudků, které vedly i k popravám. Naplněním mého života se stala snaha zabránit tomu, aby se nic podobného"

už nikdy nemohlo opakovat. Já prostě nemůžu žít jinak, i kdyby mě to mělo stát cokoliv!"

Předseda senátu nenechává Ottu Bednářovou pokračovat.

Václav Benda se vzdává závěrečné řeči, to, co chce říci, řekne až v posledním slovu.

Petr Uhl ve své závěrečné řeči připomíná Helsinskou dohodu, kterou se Československo svým podpisem zavázalo plnit, a v souvislosti s tím hovoří o nutnosti novelizace našich zákonů podle přijatých Mezinárodních paktů o lidských a občanských právech, které v ČSSR vstoupily v platnost a staly se tak součástí našeho právního řádu.

Poté předseda senátu Petra Uhla přerušuje.

Petr Uhl: "Mrzí mne, že Československo je dnes pravděpodobně jediná země v Evropě, kde se takový proces ještě může konat. Předpokládám, že budeme uznáni vinnými a že budou vyneseny rozsudky - dohromady možná několik desítek let. Nejsem nacionalista, ale tuto zemi mám rád, není mi lhostejný její osud a chci zde žít."

V tomto místě je Petr Uhl opět přerušen předsedou senátu: "Soud neslouží k diskusi, je tady proto, aby posoudil vaši trestnou činnost."

Petr Uhl: "Já vás vůbec za soud, který by mne mohl soudit, nepovažuji. Víím, že vy, pane předsedo, nic posuzovat nebudete, o tom je již rozhodnuto na jiných místech."

Předseda senátu: "To se tedy už vůbec nemusíte vyjadřovat, když nás nepovažujete za soud."

Petr Uhl: "Ano, je to zbytečné."

Jednání pokračuje bez přerušení posledním slovem obžalovaných, jako první opět předstupuje Jiří Dienstbier.

Jiří Dienstbier: "Pane předsedo, celé jednání podle mne prokázalo, že obvinění z podvracení republiky neobstojí před objektivním pohledem. O právních aspektech zde hovořil můj obhájce. Nechci ho opakovat, ani se pouštět do právních rozborů. Jeho argumentace v plném rozsahu obžalobu vyvrátila. Chci se zmínit jen o motivaci, kterou je nutno zkoumat, aby bylo možno o trestném činu vůbec uvažovat. Považuji za absurdní obviňovat mne z nepřátelství k socialismu. Pocházím z komunistické ~~rodiny~~ lékařské rodiny, pracoval jsem aktivně v KSČ a jako rozhlasový zahraničně-politický zpravodaj a komentátor. Jsem přesvědčený socialista a v žádných mých soukromých či veřejných projevech, článkách či statích nelze najít jiná než socialistická stanoviska..."

Předseda senátu ho přerušuje: "Pane Dienstbier, vííme, že jste novinář, máme tady celou složku vašich článků a rozhlasových komentářů, všechny je známe, a kdybych vám některé dnes přečetl, asi byste se červenal. Ne pokračujte."

Jiří Dienstbier: "Z mé výchovy a života rovněž plyne, že negativismus, nepřátelství či odpor se nikdy nemohou stát pohnutkou mého jednání. Žádné dějinné zvraty ani změny mé osobní

situace na tom nemohou nic změnit. Nikdy bych se také nespojil s nikým doma ani v zahraničí, kdo by vycházel ze zloby a negace. Nezáleží ovšem na tom, odkud kdo pochází, jaké je víry či světového názoru, nýbrž na tom, zda svoji odpovědnost vůči společnosti nadřazuje svému pohodlí a konjunkturálním úvahám..."

Předseda senátu: opět ho přerušuje - "Máte mluvit k projednávané trestní věci."

Jiří Dienstbier: "Chtěl jsem pouze říci, že žádný z nás cestu osobního pohodlí nevolil, i když možnost této volby jsme měli. Mám-li nejstručněji vyjádřit svůj postoj, použiji všeobecně známé věty z komunistického manifestu. Marx a Engels tu charakterizují socialismus jako společnost, v níž svobodný vývoj každého jednotlivce je podmínkou svobodného rozvoje všech. Funkcí socialistického státu je vytváření podmínek pro tento svobodný rozvoj. O tuto pravdivou podstatu socialismu je potřeba neustále usilovat..."

Předseda senátu: chce ho opět přerušit. "Pane Dienstbier..."

Jiří Dienstbier: "Ano. Chci jenom říci, že jsem po celý svůj veřejný život nečinil nic jiného. Už ve svém vyjádření k obžalobě jsem uvedl, jaké osobní zkušenosti mě vedly k činnosti na obranu nespravedlivě stíhaných, pohřbem prof. Patočky počínaje, přes šikany Lise, zatčení Václava Havla a Pavla Landovského před mýma očima na náměstí Míru až po dlouhodobé hlídání bytů..."

Předseda senátu: "Tím se soud nezabývá, k věci a buďte stručnější."

Jiří Dienstbier: "Dobře, chci už jen říci, že máme nesmírnou výhodu: na rozdíl od Willmingtonské desítky, která se musela bránit násilím proti fyzickému útoku, mohla vězněná pražská desítká spolu s dalšími usilovat o to, aby se pravda vyjevila v diskusi..."

Předseda senátu: "Ale prosím vás, soud nezajímá teorie ale fakta."

Jiří Dienstbier: "Řeknu to tedy takto. Společnost nemůže být zdravá, pokud mocensky vlivní jedinci brání jiným občanům zaujmout aktivní občanský postoj a vede k fatalistickému, přímo protisocialistickému pojetí společnosti..."

Předseda senátu: "Tohle nemá..."

Jiří Dienstbier: "Chci jen uvést, že kdysi se jeden funkcionář kritizovaný za svůj podíl na represii padesátých let vyjádřil takto: já jsem se soudruzi mnohokrát mýlil, ale vždycky se stranou, nikdy proti straně. Chtěl tím dát zřejmě návod, jak ze života zcela vyloučit odpovědnost..."

Předseda senátu: "Ale pane Dienstbier, soud toho soudruha nezná, a ani ho nezajímá, o koho..."

Jiří Dienstbier: "Chtěl bych jen dodat, že byl funkcionářem v roce 1952, 1968 a je jím dodnes už 30 let /Reaguje na gesto předsedy senátu./ Ano, tedy už jen toto. VONS vznikl jako výbor občanské odpovědnosti v duchu Charty 77 - zaměřil se na jeden z nej důležitějších předpokladů ozdravení společnosti. Vždyť zastavení stíhání a propouštění politických vězňů by rázem zvýšilo důvěru občanů a respekt republiky v zahraničí. Přitom je tento krok jednoduchý. Vyžaduje jedině rozhodnutí statečné vůle."

Předseda senátu: "Soud nepotřebuje vaše rady. Máte se vyjádřit k věci, projednávané v hlavním líčení."

Jiří Dienstbier: "Obžaloba označuje kritiku představitelů státních institucí za podvracení ~~republiky~~, hanobení, nepřátelství atd. Socialistická společnost je však vztah všech jejích rovnoprávných občanů. Její orgány jsou funkcí tohoto vztahu a nikoli mocí nad společností. Ani praxe nepotvrdila, že instituce socialistického státu jsou neomylné. Nezvratným, všeobecně uznávaným a v mnoha případech bohužel nenapravitelným důkazem jsou procesy padesátých..."

Předseda senátu: "U pozorníků jsem vás, že máte hovořit k projednávané trestní věci..."

Jiří Dienstbier: "Chci jenom říci, že při veřejné kontrole nemusel ztrávit deset let ve vězení ani dnešní prezident republiky."

Předseda senátu: "Pane Dienstbier, my víme, že umíte formulovat. Jste zkušený novinář, vy to přeci nemusíte číst, řekněte nám něco vlastními slovy!"

Jiří Dienstbier: "Dobrá, budu končit. Jenom chci říci, že veřejná kritika a kontrola chrání i samy představitele moci. Chrání je však nejen před vězením, ale i před soudem dr. Urválka a..."

Předseda senátu: "To by stačilo...Upozornil jsem vás..."

Jiří Dienstbier: "Docela na závěr chci říci, že ať se stane cokoli, chci i nadále věřit v rozum a spravedlnost, v jednotu spravedlnosti, práva a pravdy. Zvítězí-li toto pojetí už dnes, odmítne-li tento váš soud rozšířit řady nespravedlivě stíhaných, bylo by to významné vítězství pro nás pro všechny - obžalované, státní moc i celou společnost. Oslobozující rozsudek by ukázal, že státní moc se cítí dost silná, aby se nemusela bránit mřížemi před občany."

Předseda senátu: "Pane Dienstbier, soud..."

Jiří Dienstbier: "Už končím. Bylo tu řečeno, že proti republice je vedena - i v souvislosti s tímto největším politickým procesem za poslední čtvrtstoletí, nepřátelská kampaň. Není nic snažšího, než této kampani podrazit nohy zrušením trestního stíhání či oslobozujícím rozsudkem. A v ten chci věřit."

Václav Havel: "Budu velice stručný. Vytýká se nám, že jsme jednali z nepřátelství. Jak již jsem se zmínil, žaloba užívá velmi ostrých slov. Z těch slov je cítit nenávisť a zloba. Takových slov nebylo nikdy použito v žádném sdělení VONS. Všechny spolupracovníky VONS, ty kteří jsou tady nyní se mnou, ty kteří čekají na své přelíčení, i ty, kteří jsou k mé velké radosti na svobodě, dobře znám a vím, že nejsou vedeni nepřátelstvím k čemukoli. Dá se říci, že hlavním motivem jejich jednání je láska k člověku. Jsem pyšný, že jsem měl tu příležitost s takovými lidmi spolupracovat."

Otta Bednářová: "Protože nebylo zaprotokolováno mé předchozí vyjádření, žádám jen, aby bylo zaprotokolováno. Považuji to za důležité."

Předseda senátu: "Ale paní Bednářová, já přece musím vědět, co je důležité a já rozhoduji o tom, co bude či nebude zaprotokolováno."
/Žádosti Otty Bednářové nebylo vyhověno./

Václav Benda: "Mám tady pět bodů." /Nepamatuji si přesné pořadí/
1. Základní prohlášení VONS vyšlo v dubnu 1978 a Generální prokuratura jej obdržela také v dubnu. Trestní stíhání bylo zahájeno v březnu 1979 a to pouze pro přípravu tr. č. podvracení republiky. Pokud se jednalo o činnost s tak vysokým stupněm společenské nebezpečnosti jak tvrdí obžaloba, měl ji prokurátor, který o ní věděl, zavčas stíhat, jak mu to přímo ukládá přádraž..., jinak nelze použít § 408 o vyšší trestnosti.
2. Opakovaně se zde hovořilo o petičním právu zaručeném Ústavou, zejména jejím 29. čl. Je však třeba si uvědomit, že stížnosti VONS se týkaly úzké oblasti a to justice; zde je třeba přihlídnout k dalšímu čl. Ústavy, zákona o prokuratuře a tr. z., které přímo ukládají všem občanům povinnost aktivně dbát o oddržování socialistické zákonnosti.
3. Justiční orgány se mohou mýlit, to je samozřejmé. A také zákonodárci s tím počítají. Jinak by neexistoval třístupňový soudní systém, nebylo by opřavných prostředků. VONS apeloval právě na tyto možnosti, proto zasílal svá sdělení kompetentním orgánům. Sdělení obsahovala pouze citace z obvinění, z rozsudků a nebo výpovědi očitých svědků. Pokud sdělení obsahovala nějaké hodnocení, tato hodnocení nikdy nezařadila jejich podstatnou část. Základní fakta byla vždy pravdivá. Vyjádření VONS mohla být buď pravdivá nebo nepravdivá. Jestliže byla pravdivá, není co soudit. Jestliže byla nepravdivá, je přece možné konkrétně ukázat na omyl a tvrzení jednoduše vyvrátit. To nejhorší, co může moc udělat je, zavřít jejich autory a tím prokázat, že měli pravdu.
4. V obžalobě se často hovoří o spojení se zahraničím. Chtěl bych upozornit na to, že na schůzkách VONS se nikdy nehovořilo o zveřejňování určitého textu v zahraničí, nikdo tím nebyl pověřen a nic takového také nebylo během řízení prokázáno. Veškeré materiály VONS byly veřejné, tedy prakticky komukoliv přístupné. Z toho, že byly publikovány v cizině tedy plyne, že VONS byl ve spojení s cizím činitelem či cizí mocí.
5. Vytýkáte VONS snahu poškodit zájmy naší republiky. Připustíme-li, že případný omyl ve sděleních VONS by i mohl nějak poškodit zájmy našeho státu, je nesporné, že újma, která vznikne vynesením vašeho rozsudku nad námi tuto škodu mnohonásobně převyšuje. Jsem notorický optimista a věřím, že právě proto bude vynesen osvobozující rozsudek a my odejdeme od tohoto soudu jako svobodní občané. A ještě bych chtěl dodat, že i mně bylo přímo i nepřímě učiněna podobná nabídka jako Václavu Havlovi, a že jsem ji také - z obdobných důvodů jako on - nepřijal.

Petr Uhl: "Vzhledem k atmosféře, která se v této síni vytvořila tím, že předseda senátu neustále přerušoval závěrečné řeči i poslední slova mých kolegů i mne, vzdávám se práva posledního slova."

ooo 000 ooo

Mezinárodní federaci pro lidská práva

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných se domnívá, že v současné obtížné situaci, kdy někteří jeho členové jsou za svoji činnost odsuzováni k vysokým trestům a další čekají ve vězeních na své procesy, má pro jeho práci nedocenitelný význam mezinárodní ohlas. Ten totiž zůstává při současné informační blokáde v ČSSR jediným korektivem jednání československých státních orgánů.

Fakt, že Daniel Mayer oznámil přijetí Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných do Mezinárodní federace pro lidská práva, je velmi důležitou podporou pro pokračování naší činnosti.

23.10.1979 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných Srdečně zdravíme

Městská prokuratura v Praze

do vlastních rukou
prokurátorovi, který bude zastupovat
Městskou prokuraturu při hlavního líčení
v procesu proti Petru Uhlovi a spol.

Pane prokurátore,

od pondělí 22.10. do čtvrtka 25.10.1979 budete státním žalobcem v hlavním líčení při procesu proti Petru Uhlovi, Václavu Bendovi, Jiřímu Dienstbierovi, Václavu Havlovi, Ottě Bednářové a Daně Němcové, kteří jsou obžalováni podle § 98, odstavce 1,2, písmena a,b, trestního zákona.

Tito lidé budou stát před soudem, před nímž Vy je budete žalovat. Žalovat proto, že jsou členy VONS a společně s ostatními členy tohoto Výboru hájili právo policejné či soudně postižených a na konkrétních případech ukazovali, kde a v čem k porušení zákonů došlo a žádali o nápravu. Proto, že cítili odpovědnost za osudy lidí blízkých i neznámých. Proto, že překonali strach, bránící většině lidí v této zemi v tom, aby se ozvali svým hlasem proti křivdám, které kolem sebe vidí. Proto, že věděli, že život není laciný, a že stojí za to usilovat o hodnoty vyšší, než je plný žaludek, auto, a chata a televizor. Proto, že chtěli zachovat naději do budoucna, naději na důstojný a svobodný život v této zemi. Proto, že jednali v souladu se svým svědomím. Proto, že jsou lidmi, kteří lidsky cítí a jednají.

Proto budou stát před Vámi, před Vámi, který je budete žalovat z trestného činu podvracení republiky.

Proti jejich věznění důrazně protestujeme. Žádáme jejich okamžité propuštění a odčinění křivd na nich spáchaných.

Připomínáme Vám, že ještě máte možnost odvolat žalobu.

Aby bylo zřejmé, že naše žádost o jejich okamžité propuštění není jenom prázdným gestem, prohlašujeme, že v době konání hlavního líčení se zdržíme přijímání veškeré potravy a pěstem vyjádříme svoji solidarnost s Petrem Uhlem, Václavem Bendou, Jiřím Dienstbierem, Václavem Havlem, Ottou Bednářovou a Danou Němcovou. Hladovku budeme držet v době od 22.10. od samé hodiny ranní do 25.10.1979 do okamžiku vyhlášení rozsudku.

podpisy: Marie Adámková st.

Stanislav Adánek

Petr Cajzl

Karel Dománek

Dagmar Hlavsová

František Hochman

Svatopluk Karásek

Marie Kaplanová

Jen Litomiský

Terezie Medková

Jaroslav Mučrůnka

Oldřich Musil

Petr Pospíchal

Zora Rysová

Dušan Skáha

Marian Zajíček

Ivana Hyblerová

Stanislav Homola

V Praze 21.10.1979

Zpráva o pobytu francouzské delegace, jejíž členové se chtěli zúčastnit procesu se signatáři Charty 77 a členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných; po 24 hodinové pobytu v ČSSR byli až na jednu výjimku vyhoštěni z republiky.

Za Výbor matematiků

P. Bonnafien, člen Akademie věd

za Výbor 5. ledna za svobodné a socialistické Československo
Sl. Catherine Samary

za Asociaci na ochranu nespravedlivě stíhaných umělců /AIDA/
p. Patrice Chereau

za Mezinárodní výbor proti represí
p. Jean-Pierre Faye, člen Svazu spisovatelů

p. Challier

za dělnické a intelektuální členy Komunistické strany Francie, delegovaný Daniel Ouaki, železničář

Stručná informace o žádostech, předložených předsedovi soudu:

- a/ delegát Výboru matematiků žádá o to, aby mohl vidět Václava Bendu a být přítomen procesu,
- b/ delegát AIDA /Patrice Chereau/ žádá o setkání s Václavem Havlem a možnost být přítomen procesu,
- c/ delegát Výboru 5. ledna pro svobodné a socialistické Československo, žádá o možnost při procesu svědčit, neboť ve francouzštině publikovala dokumenty VONS, o setkání s obžalovanými a být přítomna procesu,
- d/ J.P. Faye za CICR /Mezinárodní výbor proti represí/ připomíná práva přiznávaná československou ústavou a helsinskými dohodami a žádá o možnost se setkat s obžalovanými a být přítomen procesu,
- e/ Daniel Ouaki - jménem mnoha intelektuálů a dělníků, členů Komunistické strany Francie - připomíná jejich žádost o osvobození obžalovaných /oficiálně převzatou politbyrem KSČ/ a žádá o umožnění přítomnosti na procesu.

Předsedovi městského soudu
v P r a z e

Sl. Catherine S a m a r y jménem
Výboru 5. ledna pro svobodné a socialistické Československo

Vážený pane předsedo,

náš Výbor 5. ledna pro svobodné a socialistické Československo zahrnuje osobnosti i řadové členy francouzského dělnického hnutí a naše obhajoba svobod v Československu je uskutečňována ve jménu socialismu a lidských práv, která vaše ústava uznává a jejichž respektování chce VONS dosáhnout.

Vydali jsme dokumenty VONS a solidarizovali jsme se s jeho činností.

Žádám Vás jménem našeho výboru o umožnění účasti na procesu, setkání s obžalovanými a také o možnost dosvědčit, že naše činnost,

stejně jako činnost VONS, je uskutečňována v rámci obhajoby svobod, jež jako jediná je slučitelná se socialistickými ideály.

23.10.1979

P r o h l á š e n í

/Výbor matematiků, AIDA, CICR, 5. ledna, D. Ouaki za KSF/

Jsme konsternováni průběhem a výsledkem procesu

- konsternováni jeho průběhem, především:

- . vyloučením a zadržetím Anny Šabatové, která měla právo se účastnit celého procesu, a který nakonec odsoudil jejího manžela Petra Uhla k trestu pěti let vězení!
- . odkladnými zdržovacími odpověďmi na naše žádosti, týkající se účasti na procesu, řečeném "veřejným"; když díky souhlasným svědectvím přítomných rodin víme, že většina soudní síně byla zaplněna policisty, můžeme přesně chodnotit odpovědi, kterých se nám dostalo na naši žádost /mezi jinými argumenty "přeplněný sál"/. Konečně pak zcela úplné "vyloučení veřejnosti", jež bylo prokázáno zamítnutím možnosti, aby osoba blízká Petru Uhlovi směla zastoupit Annu Šabatovou, jakmile tato byla z účasti na přelíčení vyloučena.
- jsme konsternováni výsledkem tohoto procesu: přes značné množství žádostí o osvobození obžalovaných, přes názory vyjádřené v mezinárodním dělnickém hnutí, a také přes žádosti o osvobození, formulované všemi advokáty, uvalili těžké tresty lidem, kteří se nedopustili ničeho jiného, než právoplatného výkonu obecně uznaných práv a žádali o jejich respektování.

Učiníme vše pro to, aby odvolací řízení revidovalo tato hanebná rozhodnutí, aby byli osvobozeni členové Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných i všichni, kdo jsou vězněni za své názory, neboť bez toho by nemohlo být svobodného a socialistického Československa.

Proto prohlášení, sepsané delegátkou Výboru 5. ledna pro svobodné a socialistické Československo mělo být prodiskutováno všemi delegacemi - vypovězení ze země - takové společné prodiskutování znemožnilo; text nicméně v hlavních liniích vyjadřuje společný názor delegátů.

23.10.1979

ooo 000 ooo